

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบมุ่งพรรณนาปรากฏการณ์ (Descriptive Research) และการวิจัยแบบมุ่งอธิบายการเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ (Explanatory Research) โดยมีรายละเอียด การดำเนินการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อทดลอง และประเมินผลรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านสภาพบุคคล ปัจจัยด้านสภาพการเลือกตั้ง และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด
2. หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วคาดว่า ปัจจัยด้านสภาพการเลือกตั้ง ได้แก่ 1. ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง 2. ความศรัทธาในตัวนักการเมือง 3. ความเลื่อมใสในพรรคการเมือง 4. การเป็นสมาชิกขององค์กรการเมือง 5. การร่วมประชาคม โครงการ 6. การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ได้แก่ 1. อิทธิพลของผู้นำชุมชน 2. อิทธิพลของหัวหน้าแผน 3. อิทธิพลของสิ่งของแลกเปลี่ยน 4. อิทธิพลของการสัญญาว่าจะให้ 5. การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง สูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบ

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร คือ สตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 487,385 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 20 อำเภอ โดยใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane. 1973 : 727) จำนวน 400 คน
3. การสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stages Sampling) ทำการคำนวณจำนวนหน่วยตัวอย่าง จำแนกตามเขตอำเภอ จำนวน 20 อำเภอ ใช้การสุ่มตามระดับชั้น (Stratified Random Sampling) ทั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการสุ่มจับสลากหมู่บ้านในแต่ละอำเภอ จำนวน 2 หมู่บ้าน รวมทั้งจังหวัดจำนวน 40 หมู่บ้าน แล้วทำการสุ่มสัมภาษณ์/สอบถามประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 400 คน
4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นตามแนวทางของวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ
 - ปัจจัยด้านสภาพทั่วไป เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มี 5 ตัวแปร ปัจจัยด้านที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งเป็นด้านสภาพการเลือกตั้ง เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางการเมือง การบริหารงาน มี 6 ตัวแปร ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความสนใจทางการเมืองของบุคคลตามสภาวะสิ่งแวดล้อมทางการเมือง มี 6 ตัวแปร และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง เครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instrument)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นตามแนวทางของวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในจังหวัดร้อยเอ็ด

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

1. การดำเนินการในระยะที่ 1 เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด ใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อทดสอบสมมติฐานเชิงทฤษฎี หรือทฤษฎีชั่วคราวที่สร้างขึ้น วิเคราะห์โดยใช้สถิติอ้างอิง ได้แก่ การวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) แบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Method) และสหสัมพันธ์แคนอนิคอล (Canonical Correlation Analysis) มีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของตัวแปรอิสระของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ข้อมูลสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความถี่ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติวิเคราะห์ เพื่อทดสอบสมมติฐานในการวิจัยใช้การวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) แบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Method) และสหสัมพันธ์แคนอนิคอล (Canonical Correlation Analysis) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Level of Significance) ที่ .05

2 การดำเนินการในระยะที่ 2 เป็นการสร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยนำผลการวิเคราะห์มาจัดทำรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด ร่วมกับการประมวลความคิดเห็นจากประสบการณ์ตรง (Critical Incident Technique) โดยเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 30 คน เพื่อรวบรวมความคิดเห็นในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด นำมารวมกับผลการวิเคราะห์ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมากำหนดเป็นรูปแบบในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด นำรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดที่จัดทำขึ้น จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ 1 วัน โดยให้แต่ละกลุ่มนั่งร่วมกันร่วมกันวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น แล้วนำข้อเสนอผลการเสนอแนะของกลุ่มตัวเอง แล้วสรุปเป็นผลการอภิปรายทั้งหมด จัดปรับปรุงเป็นรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดที่สมบูรณ์ขึ้น

3. การดำเนินการในระยะที่ 3 เป็นการทดลองใช้ ประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการพัฒนา

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแล้ว นำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างในที่นี้ คือ สตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดผู้มีสิทธิเลือกตั้งในอำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 70 คน โดยนำรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด ทดลองเป็นเวลา 12 เดือน แล้วจัดรายงานเปรียบเทียบ ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปรตามแบบวัดซ้ำ (Repeated Measures Multivariate Analysis of Variance : MANOVA) โดย นำผลจากการเก็บข้อมูลเปรียบเทียบก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด มี 5 ตัวแปร ที่มีผลคือ ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง การเป็นสมาชิกองค์กรทางการเมือง การเข้าร่วมประชาคม โครงการ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ผู้วิจัยได้ทดสอบสมมติฐาน ด้วยวิธี Stepwise Statistics ที่มีผลกระทบต่อพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยทราบผลของปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด เรียงตามลำดับ มี 3 ตัวแปรที่มีผล คือ ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง การเป็นสมาชิกองค์กรทางการเมือง ที่มีผลกระทบต่อพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามการทดสอบสมมติฐาน ด้วยวิธี Stepwise Method โดยทราบผลของปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด เรียงตามลำดับข้างต้น

2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดที่เหมาะสม

2.1 สร้างรูปแบบการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมีกิจกรรมการอบรมสัมมนา 4 กิจกรรม คือ อบรมหัวข้อ

2.1.1 ความเป็นมาของระบอบประชาธิปไตย

2.1.2 รูปแบบและหลักการของระบอบประชาธิปไตย

2.1.3 การพัฒนาประชาธิปไตย

2.1.4 อุดมการณ์ทางการเมือง

2.1.5 ผู้นำสตรีกับการพัฒนาการเมือง

2.2 สร้างรูปแบบการพัฒนาด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง มีกิจกรรมการอบรมสัมมนา 3 กิจกรรม คือ

2.2.1 การสร้างให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และการปฏิบัติ รวมทั้งการนำไปประยุกต์ใช้ได้ การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ความรู้ที่สำคัญสำหรับการเมืองภาคพลเมือง ได้แก่ เนื้อหาความรู้และแนวคิดเรื่องระบบการปกครอง สถาบันทางการเมือง การเมืองภาคพลเมือง และรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

2.2.2 การสร้างทักษะในการเป็นพลเมือง คือมุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่สำคัญสำหรับพลเมือง มีการพัฒนาทักษะทางสติปัญญา และทักษะการมีส่วนร่วม ที่ทำให้พลเมืองสามารถคิดและแสดงสิทธิของตนได้ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ

2.2.3 การสร้างทัศนคติหรือเจตคติต่อประชาธิปไตยที่ได้จากการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ได้แก่ ผู้เรียนต้องเกิดความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติ มีพฤติกรรมการปฏิบัติเป็นวิถีชีวิตประชาธิปไตย

2.2.3 สร้างแนวคิดเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกกลุ่มและองค์กรทางการเมือง มีกิจกรรมการอบรม 3 กิจกรรมคือ

- 1) การสร้างแนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มและองค์กรทางการเมือง
- 2) กระบวนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาองค์กรทางการเมือง และบทบาทสตรีกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 3) ทิศทางการพัฒนาเครือข่ายสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด

2.3 ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ในที่นี้ คือ สตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้งในอำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 70 คน โดยเปรียบเทียบ ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง และด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มและองค์กรทางการเมือง ก่อนและหลังการทดลองรูปแบบการพัฒนาการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลจากการวิเคราะห์การดำเนินงานทั้ง 3 ด้าน พบว่าหลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างทั้ง 70 คน มีความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง และด้านการเป็นสมาชิกองค์กรทางการเมือง

อภิปรายผล

1. การอภิปรายผลจากการวิเคราะห์การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด มี 2 ปัจจัยคือด้านสภาพการเลือกตั้ง และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง โดยมี 5 ตัวแปรที่ผลการทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) มีค่าสหสัมพันธ์แคนอนิกอล (Canonical Correlation Analysis) เท่ากับ 0.995 ที่แสดงว่าตัวแปรทั้ง 5 มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด สูงถึงร้อยละ 99 ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำรูปแบบการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดที่สามารถควบคุมได้ 3 ตัวแปร โดยสรุปผลการอภิปรายไว้ดังนี้

1.1 ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ผลการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์จำแนกประเภท พบว่ามีค่าน้ำหนักอิทธิพลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดมากที่สุด เท่ากับ 0.11 และเมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปรตามแบบวัดซ้ำ และการทดสอบค่าเฉลี่ยทีละตัวแปรย่อย พบว่าผลการดำเนินงานการทดลองก่อนและหลังดำเนินการทดลองมีผลการดำเนินงานดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ เลสเตอร์ ดับบลิว มิลเบรทท์ (Milbrath, 1968 : 153) บุคคลมีความเต็มใจในพรรคใด พรรคหนึ่งเป็นพิเศษ มีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง และยังมีแนวโน้มที่จะมีความสนใจทางการเมืองเพิ่มมากขึ้นด้วย

1.2 การติดตามข่าวสารทางการเมือง ผลการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์จำแนกประเภท พบว่ามีค่าน้ำหนักอิทธิพลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด เท่ากับ 0.10 และเมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปรตามแบบวัดซ้ำ และการทดสอบค่าเฉลี่ยทีละตัวแปรย่อย พบว่าผลการดำเนินงานการทดลองก่อนและหลังดำเนินการทดลองมีผลการดำเนินงานดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ กมล สมิวัชร (2516 : 91) กล่าวไว้ว่า อิทธิพลของสื่อมวลชน มีบทบาทในการถ่ายทอดข่าวสารความเคลื่อนไหวและค่านิยมต่าง ๆ ทางการเมือง ช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงนำไปสู่การปรับวิถีชีวิตและค่านิยม เพื่อการพัฒนาประเทศให้ทันสมัย ถือเป็นตัวจักรที่สำคัญในการให้ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ค่านิยม ข้อเท็จจริง ทศนคติ แบบแผนในการดำเนินชีวิตแก่สตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด และจากแนวคิดของ เจมส์ เดวิด บาร์เบอร์ (Barber, 1972 : 27) กล่าวว่า ค่านิยมของคนในสังคม ก็มีความสำคัญต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกันด้วย ซึ่งอาจ

มีผลมาจากบทบาทของสื่อมวลชนที่จะกระตุ้นสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดให้เกิดความรู้สึกร่วมด้วย นอกจากนี้ สิทธิพันธ์ พุทธหุน (2541 : 373-374) ที่กล่าวว่า การสื่อสารช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นหรือทัศนคติของบุคคล การสื่อสารทางการเมืองก็เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาทางการเมืองของระบบการเมืองเช่นกัน

1.3 การเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรการเมือง เพราะความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมือง ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์จำแนกประเภท พบว่ามีค่าน้ำหนักอิทธิพลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด เท่ากับ 0.10 และเมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปรตามแบบวัดซ้ำ และการทดสอบค่าเฉลี่ยทีละตัวแปรย่อย พบว่าผลการดำเนินการทดลองก่อนและหลังดำเนินการทดลองมีผลการดำเนินงานดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ โรเบิร์ต ดาห์ล (Dahl, 1961 : 120) ที่เชื่อว่าในประสิทธิภาพทางการเมือง และการเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองทั้งสองมีอิทธิพลต่อกันและกัน ความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมืองทำให้เข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง และการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองก็ทำให้เชื่อในประสิทธิภาพทางการเมืองเพิ่มขึ้น ไปด้วย และจากแนวคิดของแองจัส แคมเบลล์ คอนเวอร์ มิลเลอร์และสโตค (Angus Campbell, Converse, Miller and Stokes, 1964 : 119) ที่กล่าวว่าบุคคลเชื่อว่าเขามีความสามารถที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ เป็นคนที่มีประสิทธิภาพในทางการเมือง (Political efficacy) นอกจากนี้ ฌองส์ สีนส์วีสดี (2539 : 123) กล่าวว่าบุคคลที่สนใจการเมือง มีความเข้าใจการเมือง เชื่อว่าตนเองมีประสิทธิภาพทางการเมือง มีความศรัทธาในกระบวนการทางการเมืองและตัวนักการเมือง และคิดว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมการเป็นสมาชิกกลุ่มและองค์กรทางการเมืองเป็นหน้าที่ของตน

2. การอภิปรายผลการทดลองเปรียบเทียบ ในการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด ไปทดลองกับสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการทดลองใน 3 ด้าน คือ ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง การติดตามข่าวสารทางการเมือง และการเป็นสมาชิกกลุ่มและองค์กรทางการเมือง การทดลอง เปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง ใช้รูปแบบการพัฒนาร่วมกันทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลทางสถิติ โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปรตามแบบวัดซ้ำ (Repeated Measures Multivariate Analysis of Variance : MANOVA) จากค่า Within Subjects โดยวิธีของ

Pilar's Trace Wilks' Lambda Hotelling's Trace และของ Roy' Largest Root พบว่าผลการทดสอบตรงกันทั้ง 4 คน โดยมี ค่า Sig น้อยกว่าค่าระดับนัยสำคัญที่ผู้วิจัยตั้งไว้ที่ .05 แสดงว่าการประเมินผลหลังจากการทดลองมีความแตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการดำเนินงานดีขึ้นทั้ง 3 ด้าน ซึ่งสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

2.1 การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง พบว่าข้อมูลพื้นฐานของสตรี อำเภอ โพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด เปรียบเทียบอัตราส่วนความรู้ความเข้าใจของกลุ่มก่อนการทดลอง และหลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดีขึ้น และการทดสอบค่าเฉลี่ยทีละตัวแปรย่อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าผลการดำเนินงานดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับเลสเตอร์ ดับบลิว มิลเบรทท์ (Milbrath. 1968 : 153) บุคคลมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง มีอุดมการณ์ทางการเมือง มีความเลื่อมใสในพรรคใดพรรคหนึ่งเป็นพิเศษ มีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง และยังมีแนวโน้มที่จะมีความสนใจทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น และจากการสังเกตการณ์ของผู้วิจัย พบว่าหลังการทดลองกับสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีข้อสังเกตมีการติดตามผลการดำเนินงาน หลังจากได้ผ่านการอบรมสัมมนาแล้ว มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองเพิ่มมากขึ้น สตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดทั่วไปได้ทราบถึงระบบพรรคการเมือง อุดมการณ์ทางการเมือง และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น

2.2 การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง พบว่าข้อมูลพื้นฐานของสตรีในพื้นที่อำเภอโพนทอง เปรียบเทียบอัตราส่วนความรู้ความเข้าใจของกลุ่มก่อนการทดลอง และหลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดีขึ้น และการทดสอบค่าเฉลี่ยทีละตัวแปรย่อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าผลการดำเนินงานดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ กมล สมวิเชียร (2516 : 91) กล่าวไว้ว่า อิทธิพลของสื่อมวลชน มีบทบาทในการถ่ายทอดข่าวสารความเคลื่อนไหวและค่านิยมต่าง ๆ ทางการเมือง ช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงนำไปสู่การปรับวิถีชีวิตและค่านิยม เพื่อการพัฒนาประเทศให้ทันสมัย ถือเป็นตัวจักรสำคัญในการให้ความรู้ ความคิด และประสบการณ์

ค่านิยม ข้อเท็จจริง ทักษะคติ แบบแผนในการดำเนินชีวิตแก่สตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด และจากแนวคิดของ เจมส์ เดวิด บาเบอร์ (Barber. 1972 : 27) กล่าวว่าค่านิยมของคนในสังคมก็มีความสำคัญต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกันด้วย ซึ่งอาจมีผลมาจากบทบาทของสื่อมวลชนที่จะกระตุ้นสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดให้เกิดความรู้สึกร่วมด้วย นอกจากนี้ สิทธิพันธ์ พุทธหูน (2541 : 373-374) ที่กล่าวว่า การสื่อสารช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นหรือทัศนคติของบุคคล การสื่อสารทางการเมืองก็เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาทางการเมืองของระบบการเมืองเช่นกัน

จากการสังเกตการณ์ของผู้วิจัย พบว่าหลังการทดลองกับสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีข้อสังเกตจากการติดตามผลการดำเนินงาน หลังจากได้ผ่านการอบรมสัมมนาแล้ว สตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดมีความสนใจข่าวสารทางการเมืองไม่ว่าด้านใดเช่นสื่อสารทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น สตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดให้ความสนใจเพิ่มมากขึ้น และสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดมีการพิจารณาเลือกสื่อมากขึ้นว่ามีเหตุการณ์รายงานตรงตามข้อเท็จจริงมากน้อยแค่ไหน สตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดมีความรู้ ความคิด ทักษะคติมากขึ้นในการพิจารณาข่าวสารการเมือง

2.3 การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด

ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรการเมือง เพราะความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมือง พบว่าข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่อำเภอโพนทอง เปรียบเทียบอัตราส่วนความรู้ความเข้าใจของกลุ่มก่อนการทดลอง และหลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดีขึ้น และการทดสอบค่าเฉลี่ยที่ละตัวแปรย่อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าผลการดำเนินงานดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับโรเบิร์ต ดาห์ล (Dahl. 1961 : 120) ที่เชื่อว่าในประสิทธิภาพทางการเมืองและการเข้ามีส่วนร่วมการเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรการเมืองทั้งสองมีอิทธิพลต่อกันและกัน ความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมืองทำให้เข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมือง และการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองก็ทำให้เชื่อในประสิทธิภาพทางการเมืองเพิ่มขึ้นไปด้วยเช่นกัน

จากการสังเกตการณ์ของผู้วิจัย พบว่าหลังการทดลองกับสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดผู้มีสิทธิเลือกตั้งในอำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีข้อสังเกตมีการติดตามผลการดำเนินงาน หลังจากได้ผ่านการอบรมสัมมนาแล้ว สตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดมีความสนใจตนเองในเรื่องการเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรทางการเมือง เพราะความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมือง

ว่าตนเองสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้เพิ่มมากขึ้น สามารถนำความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการเมืองไปเสนอต่อนักการเมือง หรือผู้บริหารบ้านเมืองในทุกระดับได้ตอบสนอง ความต้องการหรือความคิดเห็นที่ได้แสดงให้ทราบ ทำให้สตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดมีความสนใจ ในเรื่องการเมืองมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาที่มีส่วนร่วมทางการเมืองของ สตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด” สามารถนำไปประยุกต์ไปใช้ได้ทุกพื้นที่ แต่ควรจะต้องมีการจัด ฝึกอบรมสัมมนา ศึกษาดูงาน ในหน่วยงานหรือในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ให้สตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดในพื้นที่ได้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะในปัจจุบัน และรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะทำให้สตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดเกิดการพัฒนาในด้าน ความรู้ความเข้าใจ ทักษะและการปฏิบัติในทางการเมืองมากยิ่งขึ้น และควรดำเนินการ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้สตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดจำนวนมากได้มีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น อันจะเป็นการช่วยพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานให้เกิดขึ้นอีกด้านหนึ่ง

1.2 ข้อเสนอแนะกับส่วนราชการพรรคการเมือง และภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ด้าน ไปจัดทำแผนการอบรมสัมมนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมองค์ความรู้ทางการเมืองให้กับสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีสิทธิเลือกตั้ง ได้มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะภาครัฐควรจัดงบประมาณสนับสนุนในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นทุกองค์กร ส่วนในภาคเอกชนควรเปิดโอกาสให้พนักงานหรือลูกจ้าง ในการดูแลของภาคเอกชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัด ร้อยเอ็ด ที่เป็นเพียงอำเภอเดียวจากทั้งหมด 20 อำเภอ และทำการอบรมตามกรอบที่ผู้วิจัย กำหนดไว้เพียงสมาชิกบางส่วนเท่านั้น จึงควรให้มีการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของสตรีในประเด็นอื่นและในเขตพื้นที่อื่น ๆ นอกเหนือจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการในพื้นที่ อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จะทำให้สตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดจำนวนมากได้มีความรู้ความ

เข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง อันจะเป็นการวางรากฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้ก้าวหน้าและยั่งยืน

2.2 ควรให้มีการศึกษาการสร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด อีก 2 ปีจจัย ที่ได้จากการวิเคราะห์จำแนกประเภท ที่เหลือตัวแปรที่มีผลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้แก่ 1. การร่วมประชาคมโครงการ 2. การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง หากได้ดำเนินการวิจัยต่ออีกทั้ง 2 ปีจจัย และควรจะมีรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเด็นการอบรมสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา 2 ประเด็น นอกเหนือจากรูปแบบใน 3 ปีจจัยที่ได้ปฏิบัติแล้ว จะทำให้สตรีในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งจะทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

